

TÜRKİ CUMHURİYET TEMSİLCİLERİNİN KONUŞMALARI

AZERBAYCAN

Adil Sultanoğlu SULTANOV

Bizim taşkilat 1971-1991 tarihinde SSRI başbakanlığının tabeliyinde fealiyyet göstermiştir.

Azerbaycan Dövlət Jeodeziya ve Haritacilik (Kartoqrafiya) Komitesi 1992-ci ilin evvellerinde yaranmışdır. Komitenin terhibinde 5 mustakil teşkilat faaliyyet gösterir ve cami 1240 kadar işçi vardır.

Komite 1992-ci iledek Kafkaz, Rusiyanın Heşterhan vilayetinde, Pamir dağlarında, bütün Hazar denizinde topoqrafiya, gedeziya ölçme ve haritaçilik işlerini yerine yetirirdi.

Komitede çalışan yüksek kalifiye uzmanlar hem de dışarda-Anqola, Habaşistan, Jamen, Mozambik, Afqanistan, Kamboca, Vyetnam, Kuba Cümhuriyetlerinde de çalışmış ve yüksek deqigli topoqrafiya- jeodeziya ölçme ve haritaçilik işlerini yerine yetirmişler.

Hal-hazırda güçlü maddi-tehniki bazaya ve yüksek kalifiye uzmanlara malik olan Komite Azerbaycanda ve Hazar denizinde jeodeziya, topoqrafiya ve haritaçilik alanında her türlü, bu arada şu konularda çalışmaların yapılmasında konuşur:

- Modern jeodezi ağalar ve çeşitli ölçekte topoqrafik haritalarin yapımı alanında topoqrafi ve jeodezi, aerofotografi ve kartografik, şehir ve yerleşim merkezlerinin plan yapım çalışmalarının gerçekleştirilmesi. Komitede yapılan topoqrafik haritalar geniş bilgi düzeyine sahip bulunması, yüksek kalitesi, grafik ve renkli biçimleri ile seçiliyor.

- Arama ve inşaat çalışmaları sırasında, bu arada bileşik teknik merkezlerin yapımı zamanı mühendislik-jeodezi çalışmalarının gerçekleştirilmesi.

- Şehir ve yerleşim merkezlerinde döşenen yeraltı komunikasyonların ve onların teknik özelliklerinin topoqrafik çekiminin yapılması ve envantere geçirilmesi,

- Maden konsantrasyon sanayii, jeoloji arama ve tünel yapım çalışmalarının jeodezi ve markşayder teminatı,

- Kıta sahanlığı bölgeleri ve iç suların, bu arada su altı komünikasyonların topografik çekiminin yapılması. Kıta sahanlığı topografik haritaları deniz dibinin rölyefi, jeomorfodoji yapı, toprakların özelliği, bioloji kaynakların çeşitleri, deniz dibinde, bu arada lıg katları altına gömülen kömünikasyonlar ve onların nitelikleri üstüne geniş bilgi veriyor.

- Tematik, ders, kılavuz, turistik ve özel harita ve atlasların tertiplenmesi, yayına hazırlanması ve basılması.

- Tektonik prose tahminlerinin yapılması amacıyla yer sathı hareketlerinin belirlenmesi için devri ölçümlerin yapılması suretiyle anomal bölgelerde yerleşen jeodinamik ve teknojen poligonlarda özel jeodezi çalışmalarının yapılması,

- İhraç programının gerçekleştirilmesi için ofisimizde yüksek kalifiye uzmanlar çalışıyor, modern maddi ve teknik olanaklarımız bulunuyor.

Komitenin modern teknik araçlarından yararlanılmak suretiyle güçlü bir potansiyele sahip bulunması, adı geçen çalışmaların dakik ve kısa bir zaman içinde yapılmasına olanak sağlıyor.

Bizim komite Azerbaycan'da hem de Tapu ve Kadastro işlerini yapmag azmindadır. Biliyoruz ki, Türkiye Cumhuriyeti Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tapu ve kadastro işlerinin aparılması teknolojiyası ve tehnikasına gore düyanın en iyi teşkilatıdır. Buna gore de Türk tapu ve kadastro sistemini bütünlükle kabul etmek istiyoruk. Bu meqsedle 14 Eylül 1992- tarihinde Ankara'da iki teşkilat arasında mutabakat protokol imzalanmıştır. Hemnin protokola göre her il tapu ve kadastro işleri üzre uzmanlar hazırlamag meqsedile Ankara'daki Tapu Kadastro Meslek Lisesine 5 öğrenci gönderirik.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüyü Azerbaycan'da pilot Galişmalarında yardımcı olacaqdır.

Biz kardaş Türkiye dövlətinin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile birlikde daha geniş işler göreceyik.

BİLDİRİNİN TARTIŞMASI

OTURUM BAŞKANI- Sayın Sultanov, bir dakika gelir misiniz, belki sorular sorulacak size. Hemen kaçmayın öyle, kolay gitmek yok.

Bu grupta konuşacak meslektaşlarımızın ünvanlarının hepsi jeodezi ve kartografya mühendisliği. Sayın Sultanov da jeodezi ve kartografya mühendisi. Bize Azerbaycan'daki durum konusunda bilgi verdi. Oradaki sorunları aktardı ve yapabileceğimiz işbirliği alanlarını da dile getirdi. Bu çerçevede kendisine yöneltmek istediğiniz sorularınız varsa, o soruları alalım şimdi.

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Ben, Rusya'nın bütün vilayetlerine çalışmışam. Ojum'de, Kuzeyde lap 90 derece paralelde, onari berke simarav gösterirse, sizin suallerinize cevap vermeye hazırım.

OTURUM BAŞKANI- Evet, yani bütün eski Sovyetler Birliği sınırları içinde çalıştığım için eğer merak edenler olursa, o alanlardaki sorulara da yanıt verebilirim diyor. Evet, hiç merak ettiğiniz birşey yok mu değerli meslektaşlar?

HÜLYA APAK- Biliyorsunuz, Azerbaycan'daki özel mülkiyet diye çalışmalar yeni başlanmakta. Benim burada belki kadastral ve jeodezik açıdan olmayacak sorum, daha doğrusu Sovyetler Birliğinin çöküşünde önce ve sonra oluşan bu ara zamanda, süreçte hukuki açıdan mülkiyet sistemlerine nasıl bir çalışmayla başlandı? Bu konuda bir açıklama getirebilir mi?

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Sovyetler Birliği'nin dağıldığı zamanda, bizde bütün bu işler yalnız devlet çerçevesinde kurulup ve özelleştirme, hele özelleştirme kanunları kabul olunur.

Bu son 3 ayda bir kanun kabul olundu ki, bu kişiler yaşadığı odaları, onlara özel bir parasız teklif olunsun. Şimdi ise, toprak kanunları kabul olunur ve özelleştirme maksadıyla hazırlık yapılır. O kanunları kabul olunduğu gibi, biz böyle bir, sizin devlette kurulan istikamet ile, biz Türkiye'de kabul olunmuş kanunları öğrenip, onları esasen kabul edilir. Onların geleceği de, biz o işleri kuracağız, tahminen yetersiz de kurulacaktır. Yani, toprak kadastro, tapu ve kadastro bunlar bize uygundur. Çünkü, bizim bütün topraklar devletindi, özelleştirmeye giderken kanun kabul olunurken, onda ise bu sistemlerden istifade edip...

OTURUM BAŞKANI- Ben bu soruyu sürdürebilir miyim? Toprakları dağıtacaksınız, değil mi?

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Toprakları dağıtacağız.

OTURUM BAŞKANI- Peki bir sınır getirecek misiniz, yani her kişi başına ya da aile başına belli bir büyüklükte mi dağıtım yapacaksınız.

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Hele bu müzakere olunur bu kanunlar. Ondan evvel kanun yoktu; ama, böyle bir maksat koyulup ve toprak her kişiye paylanacak.

OTURUM BAŞKANI- Evet, teşekkürler.

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Ben belki anlamadım suali.

OTURUM BAŞKANI- Hayır, şimdi belli bir büyüklükte toprakları dağıtacaksınız.

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Böyle bir maksat var, ki özelleştirmeye eleceğiz.

OTURUM BAŞKANI- O özelleştirme sırasında isteyen herkese toprak vermek misiniz?

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Millî Mecliste böyle kanunlar aparılır ki, her kişiye toprak verilsin, gelecekte. Bu zaman, toprağın hepsi devlettir.

OTURUM BAŞKANI- Peki devlet kooperatifleri ne olacak bu arada, onların mülkiyeti korunacak mı?

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Devlet kooperatifleri, onlar demeli ki, bu çok bu kooperatifler. Yani icara götürüp o toprakları ve devlet orada böyle meseleler koyar ki, bazı ekimleri devlet planlaması ile yapilsın, bitsin.

OTURUM BAŞKANI- Evet, teşekkürler. Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET GÜRLER- Efendim, ben sayın konuşmacıya açıklamalarından dolayı teşekkür ediyorum. Bu Azerbaycan'daki paftaların durumunu öğrenmek istiyorum. Yani, kadastral amaçla kullanılabilecek 1/5000'lik fotogrametrik haritalar var mıdır veya ülke bütününde var mıdır, yoksa kısmen mi vardır? Bu konuda açıklama rica ediyorum.

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Dediğim gibi, Azerbaycan'da bütün arazi 10 binlik, 1/10.000'lik mikyasta tertip edildi. Ama, 5 binlik, 2 binlik ve daha büyük mikyaslar yalnız şehirleri ve şehir tipli yaşayış mntakalarında o planlar yapılır.

Kadastro ise, biz, devletin siparişiyle, yani siz belediye diyorsunuz, belediyenin siparişiyle, mukavele esasında biz yeralı bütün hatları, komünikasyon hatları çekilişini yaptık. Yalnız, biz onun adına şehir kadastro diyoruz; ama tapu kadastro, hâlâ yok.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkürler. Tefvik Yüksel.

TEVFİK YÜKSEL- Efendim, nirengi sisteminin mevzii mi, evrensel mi olduğu konusunda tereddüt ettim. O konuda açıklama getirirlerse memnun olurum.

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Soruyu anlayamadım.

TEVFİK YÜKSEL- Memleket nirengi sistemi mevzii mi, evrensel mi?

OTURUM BAŞKANI- Yani, truanglasyon sistemi bütün Sovyetler Birliği için tek bir sistem mi, yoksa Azerbaycan'a has mı?

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Evet, bizde Sovyetler Sistemi bütünüyle truanglasyon sistemi kurulu olup, biz o sistemden kopmamış olduk. Benim söylediğim gibi, tamamiyle bütün Rus sistemine bağlıdır.

OTURUM BAŞKANI- Başka soru yoksa... Var mı? Buyurun.

SABRİ ÖZTÜRK- Ben şunu sormak istiyorum: Bildiğim kadarıyla bu 25 binlik haritalar üreten Kızılordu; gizlilik diye bir konu var mı ülkenizde? İkinci bir sorum da, Amerika'nın uyduları var havada. Eski Sovyetler Birliğinde böyle uyduları, haritacılık amacıyla kullanılan şeyleri var mı?

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Sovyetler Birliğinde bütün truanglas ve bu işleri yalnız Devlet Jeodezi ve Kartografya Komitesi yapar. Azerbaycan'da da, o komite dahilinde, çerçevesinde çalışma olup, yani Moskova'ya tabi olup, geçmiş Sovyetlerin Başbakanına biz tabi olmuşuz. Askeri, bu işlerin yüzde 10-15'i kadarını onlar yapıyordu; ama, yüzde 80-90'ında ise biz bu işlerde çalışmışız ve bu işleri yapmışız. Sonra o satelit meseleleri de böyledir. Rusya'nın, umumiyetle geçmiş Sovyetler devrinde bu peyk şekilleri dünyada endegitti. İlk gün burada konuşan kişilerden birisi de söyledi ve Lensaf'tan ve Fransız sistemlerinden, Rus sistemlerinden yalnız Soyuz'a dokundu. Soyuz'dan başka bizde Vastok var, Soyuz var ve onların resolution'u 5-8 metreydi, bazıları da 30-18 metredir. Ben bu işlerle çok meşgul oldum, bu işleri bilirim. Ama geçmiş Sovyetler Birliğinde bir Resulth adlı bir sistem var; onun devri 1 metreydi. Ve Rusya o şekilleri dünya pazarında satıyor, 2-5 metre... Onu almak için, eğer lazım olursa, ben yardım gösterebilirim size. O şekillerden de biz istifade ediyoruz, bizde de onlar var.

OTURUM BAŞKANI- Bir soru da ben yöneltmek istiyorum. Sizin Azerbaycan'da anlayabildiğimiz kadarıyla harita, tüm harita işlerinden sorumlu bir tek kurum var, değil mi?

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Bir tek kurumdur, yalnız hepsini biz yapıyoruz, muhtelif haritaların. Bir sözümü unuttum, o bizim esas haritalar hepsi kapalıdır, yani sekret. Ona bakmayarak, esas işleri askeriye değil, bizler yapardık.

OTURUM BAŞKANI- Siz orduyu daha yeni kuruyorsunuz, değil mi?

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Biz kurmuşuz. Bizler de yapıyoruz o haritaları. Geçmiş Sovyetler devrinde de o işler esasen her bir şeyleri görmediler; biz götürdük. Bakın burada oturan beylerin hepsi o işleri görüyor.

OTURUM BAŞKANI- Evet, buradan bir soru vardı. Zeki bey, buyurun.

ZEKİ KARAHAH- Efendim, ben de Adil beye Jeodezi ve kartografya eğitimiyle ilgili bir soru sormak istiyorum. Azerbaycan'da veyahut da dağılmadan evvelki Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğindeki Jeodezi eğitimi nasıldı; yükseköğretim ve ortaöğretim düzeyinde nasıl bir eğitim yapılıyordu, eğitim ve öğretim nasıl yapılıyordu Sovyetlerde ve Azerbaycan'da?

ADİL SULTANOĞLU SULTANOV- Sovyetler Birliği dahilinde o Devlet Jeodezi ve Kartografya Komitesi, yani Moskova'da yerleşen, biz onun terkinde yerleşirdik. Bizim teknik, orta teknik tahsilli okullar var. Yani, tahminen sizde bir lise tahsili gibi, orta tahsili. Onların hepsi bizim bakanlığa bağlıydı ve özümüz ona rehberlik ederdi, programı da özümüz yapardı. Biz ilde 50,60

kişi alırdık. Yani, genç mütahassıs. Onlar gelip o koleji bitirdikten sonra bizde 3 yıl mecburi çalışırdı. 3 yıldan sonra başka bir sahaya gidebilirler. Ama, âli tahsil; Moskova'da "Migaik" adlı bir enstitü var, Navabirski'de bir enstitü var; yani mühendis, Jeodezi ve Kartografya Enstitüsü, hepsi de Moskova'da. Ve Ukrayna'da Politeknik Enstitüde, ondan evvel de Moskova Üniversitesi MGO, Leningrad'ta -Şimdi adı Senpetersburg ve her republikada, o cümleden Azerbaycan'da, Türkmenistan'da, Özbekistan'da ve Kazakistan'da böyle enstitüler; bizde mesela İnşaat Enstitüsü ve Üniversite, kartografya mühendisleri hazırlanır, mühendis, Jeodezya üzerine...

OTURUM BAŞKANI- Evet, herhalde açıklığı kavuştu. Başka bir soru var mı?.. Yoksa, Sultanov'a esas şimdi teşekkür ediyoruz bu bildirisinden ve açıklamalarından dolayı. Ama, kendilerini orada tutuyoruz.